

C/2023/1061

15.12.2023

P9_TA(2023)0133

Rola polityki spójności w rozwiązywaniu wielowymiarowych problemów środowiskowych w basenie Morza Śródziemnego

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 9 maja 2023 r. w sprawie roli polityki spójności w rozwiązywaniu wielowymiarowych problemów środowiskowych w basenie Morza Śródziemnego (2022/2059(INI))

(C/2023/1061)

Parlament Europejski,

- uwzględniając art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz art. 174-178 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE),
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej⁽¹⁾ (rozporządzenie w sprawie wspólnych przepisów),
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1058 z 24 czerwca 2021 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności⁽²⁾,
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1056 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji⁽³⁾,
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1059 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących celu „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg) wspieranego w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz instrumentów finansowania zewnętrznego⁽⁴⁾,
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1057 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające program Europejski Fundusz Społeczny Plus (ESF+)⁽⁵⁾,
- uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/89/UE z dnia 23 lipca 2014 r. ustanawiającą ramy planowania przestrzennego obszarów morskich⁽⁶⁾,
- uwzględniając konkluzje Rady w sprawie odnowionego partnerstwa z południowym sąsiedztwem – nowy program na rzecz regionu śródziemnomorskiego z 19 kwietnia 2021 r.,
- uwzględniając komunikat Komisji Europejskiej z dnia 4 lutego 2022 r. zatytułowany „8. sprawozdanie na temat spójności: spójność w Europie do 2050 r.” (COM(2022)0034),
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 9 lutego 2021 r. pt. „Odnowione partnerstwo z południowym sąsiedztwem” (SWD(2021)0023),
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 11 grudnia 2019 r. w sprawie Europejskiego Zielonego Ładu (COM(2019)0640),
- uwzględniając porozumienie przyjęte podczas 21. Konferencji Stron Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmian Klimatu (COP21) w Paryżu 12 grudnia 2015 r. (porozumienie paryskie)⁽⁷⁾,

⁽¹⁾ Dz.U. L 231 z 30.6.2021, s. 159.

⁽²⁾ Dz.U. L 231 z 30.6.2021, s. 60.

⁽³⁾ Dz.U. L 231 z 30.6.2021, s. 1.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 231 z 30.6.2021, s. 94.

⁽⁵⁾ Dz.U. L 231 z 30.6.2021, s. 21.

⁽⁶⁾ Dz.U. L 257 z 28.8.2014, s. 135.

⁽⁷⁾ Dz.U. L 282 z 19.10.2016, s. 4

- uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Regionów (KR) z 29 października 2021 r. pt. „Odnowione partnerstwo z południowym sąsiedztwem – nowy program na rzecz regionu Morza Śródziemnego”⁽⁸⁾,
- uwzględniając opinię Komitetu Regionów z 14 października 2020 r. pt. „W kierunku zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych w kontekście wysp Morza Śródziemnego”⁽⁹⁾,
- uwzględniając opinię Komitetu Regionów z 11 października 2022 r. pt. „W kierunku strategii makroregionalnej dla regionu Morza Śródziemnego”,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 15 września 2022 r. w sprawie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej w UE: 8. sprawozdanie na temat spójności⁽¹⁰⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 15 września 2022 r. w sprawie regionów przygranicznych UE: żywych laboratoriów” dla integracji europejskiej⁽¹¹⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 7 czerwca 2022 r. w sprawie wysp UE i polityki spójności⁽¹²⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 8 marca 2022 r. w sprawie roli polityki spójności w promowaniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji oraz regionalnych połączeń teleinformatycznych⁽¹³⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 9 czerwca 2021 r. w sprawie aspektu płci w polityce spójności⁽¹⁴⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 20 maja 2021 r. w sprawie odwrócenia tendencji demograficznych w regionach UE za pomocą instrumentów polityki spójności⁽¹⁵⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 25 marca 2021 r. w sprawie polityki spójności i regionalnych strategii środowiskowych w walce ze zmianą klimatu⁽¹⁶⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 28 listopada 2019 r. w sprawie alarmującej sytuacji klimatycznej i środowiskowej⁽¹⁷⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 15 stycznia 2020 r. w sprawie Europejskiego Zielonego Ładu⁽¹⁸⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 13 marca 2018 r. w sprawie słabiej rozwiniętych regionów UE⁽¹⁹⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 13 czerwca 2018 r. w sprawie polityki spójności i gospodarki o obiegu zamkniętym⁽²⁰⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 3 lipca 2012 r. w sprawie ewolucji strategii makroregionalnych UE: obecne praktyki i przyszłe perspektywy, szczególnie w regionie Morza Śródziemnego⁽²¹⁾,
- uwzględniając badanie przeprowadzone dla Komisji Rozwoju Regionalnego pt. „Islands of the European Union: State of play and future challenges” [Wyspy Unii Europejskiej: aktualna sytuacja i przyszłe wyzwania], opublikowane w marcu 2021 r.,
- uwzględniając badanie Biura Analiz Parlamentu Europejskiego zatytułowane „Working towards a macro-regional strategy for the Mediterranean” [Praca na rzecz strategii makroregionalnej dla regionu Morza Śródziemnego], opublikowane w październiku 2021 r.,

⁽⁸⁾ Dz.U. C 440 z 29.10.2021, s. 19.

⁽⁹⁾ Dz.U. C 440 z 18.12.2020, s. 114.

⁽¹⁰⁾ Dz.U. C 125 z 5.4.2023, s. 100.

⁽¹¹⁾ Dz.U. C 125 z 5.4.2023, s. 114.

⁽¹²⁾ Dz.U. C 493 z 27.12.2022, s. 48.

⁽¹³⁾ Dz.U. C 347 z 9.9.2022, s. 37.

⁽¹⁴⁾ Dz.U. C 67 z 8.2.2022, s. 16.

⁽¹⁵⁾ Dz.U. C 15 z 12.1.2022, s. 125.

⁽¹⁶⁾ Dz.U. C 494 z 8.12.2021, s. 26.

⁽¹⁷⁾ Dz.U. C 232 z 16.6.2021, s. 28.

⁽¹⁸⁾ Dz.U. C 270 z 7.7.2021, s. 2.

⁽¹⁹⁾ Dz.U. C 162 z 10.5.2019, s. 24.

⁽²⁰⁾ Dz.U. C 28 z 27.1.2020, s. 40.

⁽²¹⁾ Dz.U. C 349 E z 29.11.2013, s. 1.

- uwzględniając pierwsze sprawozdanie z oceny skutków zmiany klimatu i środowiska w regionie Morza Śródziemnego, opublikowane przez Sieć śródziemnomorskich ekspertów ds. zmiany klimatu i zmian środowiskowych (MedECC) w 2020 r.,
 - uwzględniając sprawozdanie regionalne z postępów w zakresie równouprawnienia płci – Unia dla Śródziemnomorza Dialog regionalny na temat wzmocnienia pozycji kobiet w regionie eurośródziemnomorskim z 2021 r. ⁽²²⁾,
 - uwzględniając sprawozdanie ONZ z 2022 r. pt. „Dimensions and examples of the gender-differentiated impacts of climate change, the role of women as agents of change and opportunities for women” [Rozmiary i przykłady zróżnicowanych pod względem płci skutków zmiany klimatu, rola kobiet jako inicjatorek zmian i możliwości dla kobiet],
 - uwzględniając Konwencję o ochronie środowiska morskiego i regionu przybrzeżnego Morza Śródziemnego (konwencja barcelońska), która została przyjęta 16 lutego 1976 r. przez Konferencję Pełnomocników Państw Nadbrzeżnych Regionu Śródziemnomorskiego w sprawie ochrony Morza Śródziemnego,
 - uwzględniając sprawozdanie z wizyty informacyjnej Komisji Petycji nad Mar Menor (Murcja) w Hiszpanii w dniach 23–25 lutego 2022 r. w związku z pogorszeniem stanu środowiska w Mar Menor,
 - uwzględniając sprawozdanie specjalne Europejskiego Trybunału Obrachunkowego nr 9/2022 zatytułowane „Wydatki na rzecz klimatu w budżecie UE na lata 2014–2020: nie są tak wysokie, jak podaje Komisja”,
 - uwzględniając art. 54 Regulaminu,
 - uwzględniając opinię przedstawioną przez Komisję Rybołówstwa,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Rozwoju Regionalnego (A9-0094/2023),
- A. mając na uwadze, że kraje basenu Morza Śródziemnego, wśród których są państwa członkowskie UE, kraje kandydujące i państwa trzecie, zamieszkuje 250 mln ludności, z czego połowa mieszka w Unii Europejskiej, a jedna trzecia na obszarach przybrzeżnych; mając na uwadze, że zacieśnienie współpracy w obrębie UE i poza jej granicami ma ogromne znaczenie dla sprostania wspólnym wyzwaniom, takim jak degradacja środowiska, zanieczyszczenie i zmiana klimatu, wzrost temperatury wody, rozprzestrzenianie się ekstremalnych zdarzeń pogodowych, niedobory wody, utrata różnorodności biologicznej i brak bezpieczeństwa żywnościowego;
- B. mając na uwadze, że basen Morza Śródziemnego jest spójnym obszarem geograficznym, a jego ludność łączy wspólne dziedzictwo historyczne, kulturowe i środowiskowe;
- C. mając na uwadze, że Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego powinien przeznaczyć 30 % swoich zasobów na działania na rzecz środowiska i klimatu w obecnym okresie programowania 2021–2027; mając na uwadze nadrzędny cel, jakim jest wspieranie przejścia na gospodarkę neutralną dla klimatu;
- D. mając na uwadze, że Morze Śródziemne jest morzem półzamkniętym, charakteryzującym się bardzo powolną wymianą wód, bogatą różnorodnością biologiczną i wysokim odsetkiem gatunków endemicznych;
- E. mając na uwadze, że Morze Śródziemne jest jednym z najbardziej przełowionych basenów morskich na świecie, a nielegalne, nieraportowane i nieregulowane połowy (połowy NNN) nadal stanowią poważny problem; mając na uwadze, że zwiększone zanieczyszczenie spowodowane działalnością człowieka, degradacja siedlisk, wprowadzanie gatunków nierodzimych oraz wpływ zmiany klimatu na środowisko morskie i ekosystemy stwarzają zagrożenie dla zrównoważonego charakteru rybołówstwa na Morzu Śródziemnym;
- F. mając na uwadze, że 31 % światowej turystyki koncentruje się na regionie Morza Śródziemnego, który stanowi mniej niż 6 % powierzchni lądowej świata; ponadto liczba ludności w regionach przybrzeżnych Morza Śródziemnego stale rośnie;
- G. mając na uwadze, że zasoby wodne w regionie Morza Śródziemnego stają się coraz bardziej ograniczone, co prowadzi do konfliktów między różnymi sektorami zużywającymi wodę (rolnictwem, turystyką, przemysłem i mieszkańcami regionu, a także ochroną różnorodności biologicznej);

⁽²²⁾ Unia dla Śródziemnomorza, *2021 Regional Progress Report on Gender Equality* [Regionalne sprawozdanie z postępów w zakresie równouprawnienia płci z 2021 r.], Barcelona, 2022 r.

- H. mając na uwadze, że ilość odpadów wzrosła ponad dwukrotnie w ciągu ostatnich 30 lat pomimo kilku programów finansowanych przez UE, takich jak inicjatywa „Horyzont 2020” na rzecz bardziej ekologicznego regionu Morza Śródziemnego, oraz działań pod auspicjami Unii dla Śródziemnomorza; mając na uwadze, że ze względu na niewłaściwe gospodarowanie odpadami pochodzącymi z rzek i obszarów miejskich oraz ich niewłaściwe przetwarzanie Morze Śródziemne jest szóstym co do wielkości obszarem gromadzenia się odpadów morskich na świecie; mając na uwadze, że niezbędne są ambitne środki, ponieważ w Morzu Śródziemnym codziennie składa się 730 ton odpadów z tworzyw sztucznych, a ilość wytwarzanych stałych odpadów komunalnych rośnie w całym regionie od 2014 r., co ma bardzo szkodliwe konsekwencje;
- I. mając na uwadze, że transport morski w basenie Morza Śródziemnego, który stanowi 20 % światowego handlu na obszarze obejmującym jedynie 1 % mórz świata, powoduje od 100 000 do 200 000 ton zrzutów węglowodorów rocznie, takich jak wycieki ropy naftowej, co wymaga przejścia na bardziej zrównoważony rozwój; mając na uwadze, że działalność przemysłowa i intensywne rolnictwo mogą powodować zrzuty do rzek i skażenie wód gruntowych i wraz z morskimi rafineriami ropy naftowej i gazu ziemnego mogą przyczynić się do zwiększenia zanieczyszczenia morza na całym obszarze;
- J. mając na uwadze, że w ciągu ostatnich pięćdziesięciu lat liczba ssaków morskich w Morzu Śródziemnym zmniejszyła się o 41 %, a przełowienie dotyczy około 80 % stad ryb; mając na uwadze, że cel zrównoważonego rybołówstwa jest możliwy do osiągnięcia, pod warunkiem że państwa członkowskie wykażą wolę polityczną;
- K. mając na uwadze, że globalne ocieplenie w regionie Morza Śródziemnego jest o 20 % szybsze niż średnia światowa; mając na uwadze, że globalne ocieplenie będzie miało poważne konsekwencje, które należy wziąć pod uwagę, w szczególności w odniesieniu do opadów atmosferycznych i cyklu hydrologicznego, ale również będzie oznaczać ocieplenie i ekstremalne upały (zarówno na lądzie, jak i na morzu), podnoszenie się poziomu mórz i zakwaszanie wody morskiej, jak opisano w sprawozdaniu MedECC z 2020 r.; mając na uwadze, że poziom mórz może wzrosnąć nawet o 25 cm w latach 2040–2050; mając na uwadze, że aby zapewnić zgodność z ograniczeniem globalnego ocieplenia do 1,5 °C określonym w porozumieniu paryskim, zapotrzebowanie UE na energię musi zostać zmniejszone o połowę do 2050 r. w porównaniu z poziomami z 2015 r., co oznacza priorytetowe wdrażanie energooszczędnych rozwiązań i ściślejszej współpracy w projektach dotyczących zrównoważonej energii z innymi krajami położonymi wzdłuż wybrzeża Morza Śródziemnego, poprzez uwolnienie niewykorzystanego potencjału regionu w zakresie pomocy UE w osiągnięciu jej celów w zakresie energii i klimatu;
- L. mając na uwadze, że UE zobowiązała się przeznaczyć co najmniej 20 % funduszy WRF na lata 2014–2020 na działania w dziedzinie klimatu; mając na uwadze, że budżet UE na lata 2021–2027 obejmuje zwiększony cel 30 % na działania w dziedzinie klimatu; mając na uwadze, że Morze Śródziemne jest bardziej narażone na zmianę klimatu niż inne morza regionalne, a jego obszary przybrzeżne są bardziej zagrożone klęskami żywiołowymi, w tym powodziami i erozją, oraz zasoleniem delt rzek i warstw wodonośnych, co zagraża bezpieczeństwu żywnościowemu i źródłom utrzymania;
- M. mając na uwadze, że na przestrzeni lat opracowano różne ramy i inicjatywy współpracy ponadnarodowej i terytorialnej w regionie Morza Śródziemnego, takie jak Unia dla Śródziemnomorza, Eurośródziemnomorskie Zgromadzenie Samorządów Lokalnych i Regionalnych Europejskiego Komitetu Regionów (ARLEM), strategia UE na rzecz regionu Morza Adriatyckiego i Morza Jońskiego (EUSAIR), inicjatywa UE na rzecz zachodniej części Morza Śródziemnego (WestMED), programy Interreg i ENI-współpraca transgraniczna (np. MED, EURO-MED, ENICBC Med, NEXT-MED, Adrion, Marittimo), Sojusz Współpracy Śródziemnomorskiej (MedCoopAlliance), sieci władz lokalnych i regionalnych (CPMR i jej Komisja Międzyśródziemnomorska, MedCities, Latin Arc) oraz euroregiony (adriatycko-joński, pirenejsko-śródziemnomorski);
- N. mając na uwadze, że makroregiony odgrywają kluczową rolę we wzmacnianiu spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej Unii Europejskiej i jej bezpośrednich sąsiadów, umożliwiając obszarom transgranicznym wspólne stawianie czoła konkretnym wspólnym wyzwaniom poprzez wymianę, współpracę i wspólne wdrażanie w celu poprawy skuteczności i oddziaływania strategii politycznych;
- O. mając na uwadze, że najwyższy czas, aby regiony Morza Śródziemnego dysponowały narzędziem operacyjnym, takim jak strategia makroregionalna, umożliwiającym im opracowanie i wdrożenie konkretnego planu działania i wspólnych projektów w celu realizacji wspólnych priorytetów określonych w istniejących ramach, takich jak Unia dla Śródziemnomorza lub ARLEM;
- P. mając na uwadze, że zintegrowana i zarządzana w sposób zrównoważony strategia na rzecz niebieskiej gospodarki może sprostać wielowymiarowym wyzwaniom środowiskowym, przed którymi stoi basen Morza Śródziemnego, zapewniając jednocześnie godne miejsca pracy, zabezpieczając źródła utrzymania społeczności lokalnych, przyczyniając się do bezpieczeństwa żywnościowego i wspierając zieloną transformację w całym regionie Morza Śródziemnego;
- Q. mając na uwadze, że państwa członkowskie powinny przyjąć podejście ekosystemowe do planowania przestrzennego obszarów morskich, w tym solidną strategiczną ocenę oddziaływania na środowisko uwzględniającą skumulowany wpływ wszystkich rodzajów działalności morskiej, zmianę klimatu, zasadę ostrożności, sporządzanie map wrażliwości i aktywne zaangażowanie zainteresowanych stron, zgodnie z celami Europejskiego Zielonego Ładu w zakresie klimatu i różnorodności biologicznej;

- R. mając na uwadze, że – jak podkreślono w kilku sprawozdaniach – kobiety często bardziej odczuwają skutki zmiany klimatu niż mężczyźni ze względu na systemową dyskryminację ze względu na płeć i oczekiwania społeczne dotyczące ról związanych z płcią;
- S. mając na uwadze, że zapewnienie rybakom świadczeń z zabezpieczenia społecznego, zwłaszcza w przypadku łodziowego rybołówstwa przybrzeżnego, ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia odporności sektora i przejścia na bardziej zrównoważone rybołówstwo;

Region Morza Śródziemnego: wyzwanie dla Europy

1. przypomina, że połowa basenu Morza Śródziemnego to terytorium UE i że w związku z tym Unia nie może pozostać bierna w obliczu licznych wyzwań politycznych, społecznych, gospodarczych, demograficznych i środowiskowych, przed którymi stoi ten region; podkreśla znaczenie bezpośredniej i wielopoziomowej współpracy na rzecz pokoju w regionie, zwłaszcza we wschodniej części basenu Morza Śródziemnego;
2. ubolewa nad ciągłym pogarszaniem się stanu środowiska, utratą różnorodności biologicznej oraz rosnącym zanieczyszczeniem powietrza i morza w regionie Morza Śródziemnego;
3. podkreśla, że polityka spójności nadal ma niewykorzystany potencjał, aby odpowiednio reagować na wyzwania, przed którymi stoi 110 mln Europejczyków; uważa, że środki polityki spójności powinny być skoordynowane ze środkami w ramach Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, krajowymi planami odbudowy i zwiększania odporności i innymi politykami krajowymi oraz uzupełniać je;
4. jest zaniepokojony rosnącym zanieczyszczeniem tworzywami sztucznymi i odpadami z gospodarstw domowych i wzywa do podjęcia bezprecedensowych wysiłków na rzecz ograniczenia tych odpadów i lepszego zarządzania nimi, w szczególności przez zachęcanie do wprowadzania gospodarki o obiegu zamkniętym, zwłaszcza na obszarach wysoce zurbanizowanych i na wyspach, gdzie przestrzeń i zasoby do przechowywania i przetwarzania odpadów są ograniczone; wzywa państwa członkowskie, regiony i odpowiednie instytucje zarządzające do planowania i wykorzystywania funduszy spójności do inwestowania w technologie i infrastrukturę specjalnie ukierunkowane na odzyskiwanie materiałów z odpadów reszkowych do celów gospodarki o obiegu zamkniętym; wzywa do ustanowienia pilotażowego projektu zerowego poziomu emisji zanieczyszczeń w regionie Morza Śródziemnego w celu przetestowania podstawowych zasad strategii makroregionalnej dla regionu Morza Śródziemnego wokół konkretnego celu;
5. przypomina, że bezpieczeństwo wodne jest jednym z kluczowych czynników dobrobytu w regionie Morza Śródziemnego; apeluje, aby przy dostosowywaniu rolnictwa śródziemnomorskiego do niedoboru wody zastosowano zrównoważone środki bezpieczeństwa wodnego i bardziej zrównoważone podejście z uwzględnieniem wpływu tego rolnictwa na ekosystem wodny;
6. zauważa z zaniepokojeniem, że europejskie wybrzeża Morza Śródziemnego zmagają się z większą degradacją środowiska niż wybrzeża Europy Północnej (zwłaszcza w miastach portowych, które nie mogą wykorzystywać obszarów kontroli emisji w celu ograniczenia emisji do powietrza);
7. uważa, że problemy środowiskowe mają charakter międzysektorowy i są złożonej natury, w związku z czym poszczególne podmioty, regiony lub państwa, działając w pojedynkę, mogą zapewnić jedynie częściowe rozwiązania, oraz że potrzebne jest kompleksowe, zintegrowane i wspólne podejście w całym regionie Morza Śródziemnego;
8. uważa, że zainicjowana przez UE oraz jej państwa członkowskie i regiony dynamiczna współpraca może mieć efekt kuli śnieżnej na całym obszarze; przypomina, że programy objęte zarządzaniem bezpośrednim i dzielonym, takie jak programy europejskiej współpracy terytorialnej, stanowią dobrą okazję do lepszego dostosowania celów, zasobów i projektów;
9. uważa, że niezbędne jest stworzenie systemu aktualnych informacji na temat inwestycji dokonywanych w regionie Morza Śródziemnego w celu monitorowania ich efektywności środowiskowej; wzywa do skuteczniejszego i bardziej skoordynowanego wykorzystania istniejących instrumentów finansowania w celu sprostania wyzwaniom w regionie Morza Śródziemnego, takich jak środki na rzecz poprawy różnorodności biologicznej mórz oraz odbudowy i ochrony siedlisk i gatunków morskich; zwraca uwagę, że wydatki dla południowych i wschodnich sąsiadów UE zostały zwiększone o 280 mln EUR w budżecie na 2023 r. i wzywa do wykorzystania tych środków m.in. na wsparcie ambitnych środków ochrony środowiska w regionie Morza Śródziemnego; zauważa, że w obecnej strukturze wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb) oraz przy możliwościach finansowania dostępnych dla rybołówstwa za pośrednictwem Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury (EFMRA) finansowanie jest w dużej mierze oddzielone od polityki spójności, chociaż w niektórych przypadkach możliwe są powiązania między nimi; zwraca uwagę, że duża kwota środków może zostać uruchomiona z budżetu UE na wsparcie projektów w regionie Morza Śródziemnego, za pośrednictwem Instrumentu Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej – „Globalny wymiar Europy”, europejskiej współpracy terytorialnej oraz programów „Horyzont Europa”, LIFE i Erasmus, które są również otwarte dla państw spoza UE;

Region Morza Śródziemnego: potencjał i problemy

10. podkreśla potencjał wszystkich regionów śródziemnomorskich w zakresie rozwoju lądowych i morskich odnawialnych źródeł energii oraz sprawiedliwej i sprzyjającej włączeniu społecznemu transformacji ekologicznej w celu przyczynienia się do fundamentalnej transformacji w kierunku gospodarki najbardziej neutralnej dla klimatu w nadchodzących latach, w szczególności poprzez rozwój i rozszerzanie odnawialnych form energii oraz zwiększanie wzajemnych połączeń między rynkami energii, a także poprzez współpracę w zakresie produkcji i transportu wodoru odnawialnego; uważa za wysoce niepewne, czy zwiększone zapotrzebowanie na zieloną energię może zostać zaspokojone w UE, o ile nie zostaną poczynione dalsze inwestycje w celu zabezpieczenia dostaw w regionie oraz przyspieszenia i uproszczenia procedur dotyczących projektów dotyczących energii ze źródeł odnawialnych;

11. podkreśla, że małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) mogą przyczynić się do tworzenia innowacyjnych rozwiązań m. in. w zakresie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych oraz niebieskiej gospodarki o obiegu zamkniętym; uważa, że należy wspierać dalsze uproszczenie, aby zapewnić MŚP we wszystkich regionach europejskich możliwość dostępu do funduszy polityki spójności;

12. przypomina, że przełowienie i niszczyielskie praktyki połowowe nadal stanowią zagrożenie dla przetrwania wielu gatunków; wyraża zaniepokojenie nielegalnymi połowami włokami dennymi na morskich obszarach chronionych Morza Śródziemnego; jest przekonany, że przejście na zrównoważoną niebieską gospodarkę w regionie Morza Śródziemnego przyczyni się do sprostania wyzwaniom środowiskowym, a tym samym do ochrony zdrowia oceanów i utrzymania dobrobytu gospodarczego, przy jednoczesnym wspieraniu zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz wysokiej jakości miejsc pracy przy bezpośrednim zaangażowaniu podmiotów sektora rybołówstwa i przedstawicieli społeczności nadbrzeżnych; wzywa Komisję do monitorowania danych dotyczących stad i przeprowadzania ocen skutków przed podjęciem decyzji w sprawie kwot połowowych; wzywa Komisję do promowania transformacji cyfrowej i wykorzystywania nowych technologii w monitorowaniu, sprawozdawczości i ocenie środowiska, a także w kwestiach związanych z zarządzaniem;

13. wyraża zaniepokojenie przedostawaniem się gatunków nierodzimych do Morza Śródziemnego, co może mieć poważne konsekwencje dla ekosystemów wodnych w związku ze zmianą klimatu, podnoszeniem się poziomu mórz, wstrząsami powodowanymi falami upałów i wzrostem temperatury wody morskiej;

14. zwraca uwagę na rosnące natężenie ruchu morskiego i niebezpieczeństwo wycieków ropy naftowej, a także na zagrożenia, jakie działalność ta stwarza dla ekosystemów morskich, a w szczególności dla ssaków morskich;

15. ubolewa, że większość państw członkowskich UE w regionie Morza Śródziemnego nie przyjęła planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich; wzywa Komisję do podjęcia działań następczych wobec tych państw członkowskich w celu zapewnienia szybkiego przyjęcia takich planów;

16. zwraca uwagę na środowiskowe i społeczne skutki turystyki wynikające z jej sezonowości i niekontrolowanego rozwoju (takie jak rejsy wycieczkowe, postępująca erozja wybrzeży, nowe formy wypoczynku powodujące zanieczyszczenie, niepewność pracy sezonowej i rosnące koszty mieszkaniowe); uważa, że należy zachować ostrożną równowagę między celami środowiskowymi a utrzymaniem konkurencyjności gospodarczej i podkreśla znaczenie promowania odpowiedzialnego podejścia do turystyki; wzywa państwa członkowskie i regiony, aby w porozumieniu z zainteresowanymi stronami i społeczeństwem obywatelskim opracowały plany działania na rzecz zrównoważonej turystyki zgodnie z przyszłym europejskim planem działania na rzecz zrównoważonej turystyki oraz w pełni wykorzystwały fundusze NextGenerationEU i fundusze strukturalne do finansowania planów działania dotyczących transformacji turystyki w regionie Morza Śródziemnego;

17. zwraca uwagę, że regiony wyspiarskie borykają się z nierównowagą gospodarczą wynikającą z utrudnień związanych z ich stosunkowym odizolowaniem, której należy zaradzić za pomocą konkretnych środków wymaganych na mocy art. 174 TFUE w sektorze gospodarczym, administracyjnym, kulturalnym i społecznym;

18. podkreśla, że udział kobiet w życiu gospodarczym pozostaje poważnym wyzwaniem w kontekście równości płci w regionie Morza Śródziemnego, charakteryzującym się nierównymi wskaźnikami zatrudnienia i nierównym poziomem włączenia w proces decyzyjny we wszystkich krajach regionu; przypomina, że wzmocnienie pozycji kobiet i stworzenie warunków wstępnych sprzyjających włączeniu społecznemu w publicznych i prywatnych podmiotach gospodarczych i społecznych mogłoby umożliwić osiągnięcie celów w zakresie łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej;

19. uważa, że ze względu na rolę regionu Morza Śródziemnego i jego położenie geograficzne między Europą a Afryką należy opracować podejście oparte na współpracy w całym regionie Morza Śródziemnego w celu promowania lepszego i bezpieczniejszego zarządzania migracją, zajęcia się podstawowymi przyczynami nielegalnej migracji i przymusowych wysiedleń oraz położenia kresu katastrofom humanitarnym na Morzu Śródziemnym;

Region Morza Śródziemnego: wspólna przestrzeń do zorganizowana

20. zwraca uwagę, że region Morza Śródziemnego jest spójnym obszarem geograficznym charakteryzującym się wspólnym wyjątkowym dziedzictwem historycznym i kulturowym oraz klimatem śródziemnomorskim o podobnych cechach środowiskowych i podobnym ryzyku klęsk żywiołowych, takich jak pożary, powódzie, trzęsienia ziemi, susze i rosnący niedobór wody; zauważa, że w ostatnich latach w regionie Morza Śródziemnego odnotowano stale rosnącą liczbę ekstremalnych zjawisk pogodowych i klęsk żywiołowych; w związku z tym zwraca się do Komisji o zbadanie możliwości lepszego dostosowania Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności do Morza Śródziemnego oraz o przedstawienie wniosku w sprawie wzmocnienia Funduszu Solidarności; wzywa państwa członkowskie do przyjęcia środków mających na celu złagodzenie skutków fal upałów i susz na obszarach przybrzeżnych, które prawdopodobnie nasilą się w wyniku zmiany klimatu i które stanowią zagrożenie dla życia ludzkiego i różnorodności biologicznej, oraz do zainwestowania funduszy polityki spójności w odbudowę po katastrofach ekologicznych, które miały miejsce na Morzu Śródziemnym, takich jak ta w Mar Menor; wzywa państwa członkowskie i Komisję do monitorowania obszarów zagrożonych klęskami ekologicznymi oraz do łagodzenia skutków za pomocą funduszy polityki spójności;

21. z zadowoleniem przyjmuje inicjatywę na rzecz zachodniej części regionu Morza Śródziemnego (WestMed) i programy Interreg, takie jak Interreg dla regionu Morza Śródziemnego, ADRION, NEXT MED i MARITTIMO, które są dobrymi przykładami bezpośredniej i zróżnicowanej współpracy, w tym na szczeblu regionalnym, mającej wspólne cele;

22. wzywa Komisję do zajęcia się różnicami w poziomach rozwoju, w tym niedociągnięciami w zakresie zdolności instytucjonalnych i administracyjnych, wzajemnych połączeń infrastrukturalnych i stosunków handlowych;

23. wzywa Komisję, aby wspierała, w szczególności za pośrednictwem programów Interreg, sieci morskich obszarów chronionych na Morzu Śródziemnym, na wzór sieci śródziemnomorskich obszarów chronionych (MedPAN), oraz aby opracowała projekt utworzenia globalnej sieci morskich obszarów chronionych („niebieski pas”) połączonej z regionami najbardziej oddalonymi oraz krajami i terytoriami zamorskimi;

24. z zadowoleniem przyjmuje postępy w realizacji strategii na rzecz regionu Morza Adriatyckiego i Morza Jońskiego (EUSAIR), w której aktywnie uczestniczą państwa członkowskie i ich regiony, państwa trzecie i ich władze lokalne; uważa EUSAIR za udany przykład działania, w którym UE okazała się siłą napędową i nośnikiem otwartości, wykorzystując ponadnarodowy program ADRION, który przyczynia się do realizacji planu działania strategii poprzez uzgodnione cele; uważa, że w odniesieniu do pozostałych regionów Morza Śródziemnego należy stosować te same zasady i podobne wspólne podejście; uważa, że taka strategia makroregionalna może wzmocnić i przyspieszyć realizację strategii politycznych niezbędnych do rozwoju i zachowania dostępnych zasobów poprzez współpracę między wszystkimi zaangażowanymi podmiotami;

25. wzywa Komisję do wsparcia strategii makroregionalnej dla regionu Morza Śródziemnego, z uwzględnieniem jej nowego programu na rzecz regionu Morza Śródziemnego, w szczególności punktu piątego dotyczącego transformacji ekologicznej, odporności na zmianę klimatu, energii i środowiska; uważa, że ze względu na różnorodność i wielkość tego obszaru należy wdrożyć trzy odrębne, lecz skoordynowane strategie, a mianowicie strategię dotyczącą zachodniej części Morza Śródziemnego, Morza Adriatyckiego i Morza Jońskiego oraz wschodniej części Morza Śródziemnego; apeluje o wsparcie zainteresowanych krajów i władz oraz o centralną rolę ich władz regionalnych i lokalnych w zarządzaniu tymi strategiami;

26. uważa, że strategia makroregionalna na rzecz regionu Morza Śródziemnego, w którą zaangażowane są ściśle i aktywnie władze lokalne i regionalne, ma ogromny potencjał w zakresie rozwiązywania wielowymiarowych problemów środowiskowych na całym obszarze; uważa, że strategia makroregionalna musi opierać się na solidnym i reprezentatywnym systemie wielopoziomowego sprawowania rządów obejmującym władze regionalne i lokalne oraz zapewniającym udział podmiotów społeczeństwa obywatelskiego; jest zdania, że taka strategia mogłaby być wykorzystywana w szczególności do promowania projektów dotyczących gospodarki o obiegu zamkniętym, zwalczania zanieczyszczenia tworzywami sztucznymi, ochrony różnorodności biologicznej, poprawy stosunków z państwami trzecimi w celu ograniczenia połowów NNN i zapewnienia zgodności z postanowieniami UNCLOS, przyczynienia się do rozwiązywania konfliktów dotyczących użytkowania poprzez odpowiednie planowanie przestrzenne obszarów morskich, zapewnienia społeczno-gospodarczego wkładu rybołówstwa w dobrobyt społeczności nadbrzeżnych, w szczególności na wyspach, wspierania dywersyfikacji działalności rybaków, w tym podnoszenia i zmiany kwalifikacji, promowania środków zarządzania stadami w całym regionie Morza Śródziemnego oraz zachęcania państw trzecich do wprowadzania chronionych obszarów morskich na ich wodach terytorialnych;

27. uważa, że potrzebne są doraźne formy pomocy i wsparcia finansowego dla rybaków trudniących się łodziowym rybołówstwem przybrzeżnym i rybaków znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji, aby pomóc im wejść na nowe segmenty rynku, zmniejszyć przepaść gospodarczą i społeczną między Północą a Południem oraz nie osłabiać działalności połowowej i zatrudnienia w tym sektorze;

28. zachęca państwa członkowskie do pełnego wykorzystania rybackich lokalnych grup działania w celu opracowania i wdrożenia lokalnych strategii rozwoju w celu zaspokojenia potrzeb gospodarczych, społecznych i środowiskowych; wzywa państwa członkowskie do dopilnowania, by wszystkie zainteresowane strony były zaangażowane w rybackie lokalne grupy działania oraz by fundusze UE były wydatkowane zgodnie z obiektywnymi kryteriami w sposób zapewniający zrównoważony rozwój społeczności lokalnych;

29. przypomina, że wszelka udana współpraca przyczynia się do osiągnięcia celów pokoju i bezpieczeństwa, dobrobytu, rozwoju społecznego i dobrych rządów, które stanowią pozostałe podstawowe cele programu na rzecz regionu Morza Śródziemnego;

30. zwraca się do Rady Europejskiej o przedstawienie Komisji szczegółowej strategii makroregionalnej dla regionu Morza Śródziemnego z myślą o jej przyjęciu podczas hiszpańskiej prezydencji Unii w drugiej połowie 2023 r.;

o

o o

31. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie oraz Komisji, a także Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu, Europejskiemu Komitetowi Regionów oraz parlamentom narodowym i regionalnym państw członkowskich.